

SZELÍDÍTETT VAGY AGRESSZÍV EZÜSTRÓKÁK (VULPES VULPES) HANGADÁSI REAKCIÓI

Mi a különbség a szelídített és nem szelídített állatok között? A szelídített állatok elvesztettek viselkedési formákat és egyben újak alakultak ki bennük? Vagy csak a „szelíd” viselkedés került előtérbe? Vajon a kutya azért ugat, mert megszelídült, vagy azért, mert erre szelektáltuk?

A történelmi háziasítás folyamata elsősorban az emberhez toleráns viselkedést mutató állatok kiválasztása. A fizikai és fiziológiai változásokat a háziasítás során egyféle hangadásbeli különbség kísérte számos fajnál, mint például a kutyáknál vagy az ezüstrókáknál.

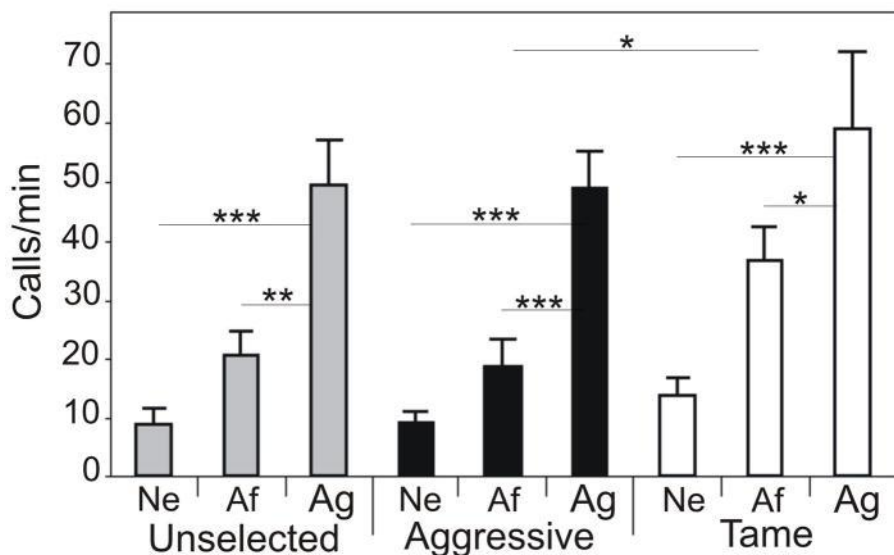
Svetlana S. Gogoleva és csapata három ezüstróka vonalat (agresszív, szelídített, nem szelektált) vizsgált az emberre adott reakció szempontjából. Egy korábbi kísérletéből kiderült, hogy az emberek jelenlétében a szelíd róák lihegtek vagy vihogtak, de sosem horkantottak vagy köhögtek, míg agresszív társaik épp ellenkezőleg viselkedtek. Tehát a lihegés/vihogás és horkantás/köhögés az emberrel való találkozáskor jelzi a róák hovatarozását. Az agresszív és szelíd vonalúak keresztezése és visszakeresztezése lihegés/vihogás-t és horkantás/köhögés-t preferáló egyedeket is eredményezett. Viszont egy sem volt közöttük, amelyik a két viselkedéspár tagjait keverte volna. A vad, azaz nem szelektált állatok hasonlóan az agresszívekhez, horkantás/köhögés-t használtak. Tehát az agresszivitásra való szelektálás nem váltott ki hangadási viselkedésbeli különbséget az ezüstrókáknál, míg a szelídítés jócskán megváltoztatta. Azonban kérdéses, hogy a róák viselkedése egymás közt megváltozott-e.

Későbbi vizsgálataikat arra összpontosították, hogy megtudják, vajon megvan-e a szelíd róákban és agresszívabb társaikban a másokra jellemző hangadási tulajdonság.

Minden teszt azzal kezdődött, hogy két nőstény rókát tizenkét órára izoláltak egy-egy fülkébe. Majd miután hozzászoktak az új környezetükhöz, tizenöt percre elvették a válaszfalat közülük. Ilyenkor két lehetőségük volt, vagy maradnak a saját fülkéjükben vagy ténylegesen találkoznak. A teszt közbeni viselkedésüket S. Gogoleva vizsgálta egy ablakon keresztül, ahonnan jó rálátása volt az állatokra, ugyanakkor ők nem láthatták őt.

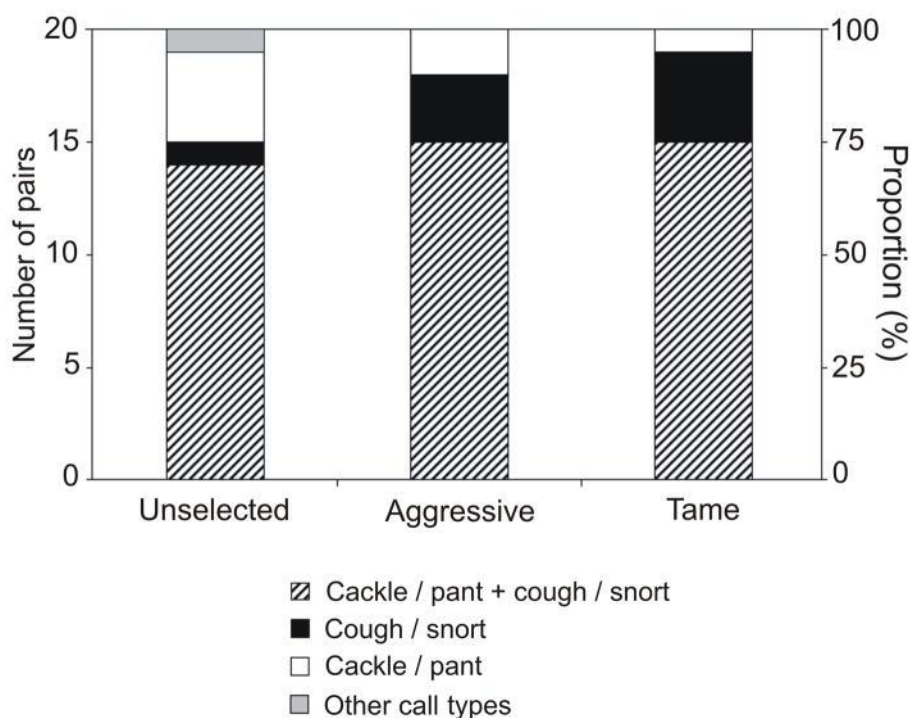
A felmérések szerint a vonalak között (nem szelektált, szelíd, agresszív) nem volt szignifikáns különbség a semleges (neutral), közeledő, barátságos (affiliative) és harcias, ellenséges (agonistic) viselkedés használatának gyakoriságában. Azonban megfigyelhető, hogy a semleges viselkedést majdnem kétszer annyira preferálták, mint a másik kettőt.

A hívóhangokat vizsgálva kiderült, hogy a vonalak más arányban használják a nyüszítést, a lihegést és a horkantást. Az egymás közti viselkedés szerinti felosztásban jobban észrevehető volt a hívásbeli kontraszt, mint a vonalakon belül. Például az ellenséges viselkedésű egyedek sokkal több „hívást” adtak le, mint társaik.

A három vonal rókáit olyan párokra osztották utána, ahol minden tag mind a nyolc féle hívást átlagos mennyiségben használta. Az így született eredmények szerint nincs számottevő eltérés a hangeffektusok használata között.

A végső vizsgálaton az indikátornak tekintett lihegés/vihogás-t és köhögés/horkantás-t vették nagytó alá. Meghökkenítő módon itt sem találtak jelentős eltéréseket a használatban.

A tesztek következtetéseképp kijelenthető, hogy az ezüstrókák viselkedése inkább hasonlónak mondható ha találkoznak egymással, mintsem nagyon eltérőek lennének. Ez nemcsak a hangadási tulajdonságokban nyilvánult meg, hanem a teszt közbeni viselkedésükben (semleges, barátságos, ellenséges) is. Habár ez ellentétes az emberre adott reakciójukkal, mivel ott igenis szignifikáns különbséget mutatnak: a szelídek barátságosak, az agresszívek ellenségesek, a nem szelektáltak pedig ellenségesek vagy félnek.

A fajtársakra adott reakciók vizsgálata az emberrel való találkozásnál indikátornak tekintett lihegés/vihogás és köhögés/horkantás-ra nézve megcáfolta azt a hipotézist, miszerint az ellenkező hangadási viselkedések az egyikben kivesztek vagy nem használják. Ez arra enged következtetni, hogy a róka hangadása függ a partner megítélésétől. Mivel a szelíd rókák pozitívan ítélik meg az embert, a reakciójuk is eszerint tendál. Azonban ez azt is jelenti, hogy az emberre semmiképp sem fajtársként tekintenek.

A szelídített állatok azért viselkedhetnek barátságosabban az emberekkel, mert az ember környezetében megnőtt annak a viselkedésnek az előidézési esélye. Ugyanez vonatkozik az agresszívakra, az emberekkel kapcsolatban csupa rossz érzéseik és tapasztalataik vannak, így ezek kerültek előtérbe esetleges találkozásnál. Az adatok alátámasztják azt a konklúziót, miszerint a kutya nem azért ugatnak, mert erre szelektáltuk őket, hanem mert a házasítással megnöveltük az ugatásnak kedvező helyzetek mennyiségét.

Mindezek ellenére nem jelenthető ki, hogy minden kutyafélére ugyanúgy hat a domesztikáció. A kutya esetében az ugatás került előtérbe, míg az ezüstrókáknál az ugatás egy nagyon ritka tulajdonság, a szelídek inkább a lihegést és vihogást preferálják.

Nem tekintve a három vonal közti különbséget, a rókák hasonló hangjelzéseket produkáltak fajtársaiknak, mint az embereknek. Például a morgás és ugatás mindkét esetben nagyon ritka reakciónak számított.

A jelenlegi adatok szerint a nyüszítés-szerű hangok a kutyaféléknél elég széles skálán használatosak: fajtársak üdvözlésétől az extrém aggodalomig. A köhögés a figyelmeztetés jele lehet, vagy ellenséges kontextusokban is használják, míg horkantást általában akkor hallatnak, ha megzavarják őket. A vihogás barátságos családi körben jellemző. A lihegés pedig vörös rókáknál és házi kutyaáknál az üdvözlést vagy a játékra hívást szolgálja, de lejegyezték már a megzavartság jeleként is.

Referencia: Svetlana S. Gogoleva, Ilya A. Volodin, Elena V. Volodina, Anastasia V. Kharlamova, and Lyudmila N. Trut. Vocalization toward conspecifics in silver foxes (*Vulpes vulpes*) selected for tame or aggressive behavior toward humans; Behav Processes. 2010 June; 84(2): 547–554.

